

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput II. Ex Concilio (a) Lateran.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

testate sibi concessa abutebantur, plerumque quæ propria erant monasterio ab eo auferentes, idèd variis Ecclesiæ canonibus cautum fuit, ne Episcopi inquietare aut molestare monachos aliquo modo intenderent, *cap. 1. 18. q. 2. Concilium Turon. 2. can. 7. Episcopus nec Abbatem, nec Archiepiscopum sine omnium suorum compresbyterorum consensu de loco suo presumas, eicere.* Concilium Anglic. *can. 3. Ut quæ monasteria Deo consecrata sunt, nulli Episcoporum liceat ea in aliquo inquietare, nec quicquam de eorum rebus violenter extrahere.* Refert

Antonius Augustinus in *epit. juris, lib. 9. tit. 62.* ideo Gregorius in præfenti, & in epistola antecedenti jubet Neapolit. Episcopo, ut monasterium noviter constructum dediceret, & ibi presbyteros ad divina officia celebranda constituat. Inhibet tamen, illi ne extra diligentiam disciplinæ in ipso monasterio alia vindicet, præcipuè ne à fidelibus oblata auferre præsumat. De exemptione monachorum ab Episcoporum jurisdictione latè egimus in *c. grave, de offic. ordin.* ex quo commentario præfens petendum est.

CAPUT II.

Ex Concilio (a) Lateran.

MONACHI non (b) pretio recipiantur in monasterio, nec peculium permittantur habere: non (c) singuli per villas, & oppida, sive per quascunque (d) parochiales ponantur Ecclesias, sed in majori conventu, aut cum aliquibus fratribus (e) manent: nec soli inter sæculares homines spiritualium hostium conflictum expectent, Salomone dicente: *Væ soli, quia si ceciderit, non est qui sublevet eum: si quis autem exactus pro sua receptione aliquid dederit, ad sacros Ordines non ascendat.* Is verò qui eum receperit, officii sui suspensione mulgetur. Qui verò peculium habuerit, nisi ab Abbate fuerit ei pro injuncta administratione permittum, à communione removeatur altaris; & qui in extremis cum peculio inventus fuerit, & dignè non perituerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres accipiat sepulturam: quod etiam de universis Religiosis præcipimus observari. Abbas autem, qui diligenter ista non caverit, officii sui jacturam se noverit incursum. (f) Prioratus quoque, seu (g) obedientiæ pretii datione nulli tradantur, alioquin dantes, & accipientes à ministerio fiant ecclesiastico alieni. (h) Priores autem, cum in Ecclesiis conventualibus fuerint constituti, nisi pro manifesta causa, & rationabili non (i) mutentur, videlicet, si (k) dilapidatores fuerint, si incontinenter vixerint, aut tale aliquid egerint, pro quo amovendi meritò videantur; aut si etiam pro necessitate majoris officii de consilio fratrum fuerint transferendi.

NOTÆ.

1. (a) *[Ateranensi.]* Generali videlicet, celebrato sub Alexandro III. *can. 3.* ut etiam habetur in *cap. 2. hoc rit. in 1. collect.* & citatur textus hic in *cap. 3. & 4. de capel. monach.*

(b) *[Pretio recipiatur.]* Hanc priorem partem exponemus in *cap. 19. de simon.*

(c) *[Nec singuli.]* Monachi in duplici sunt genere. Alii simul in monasteriis degunt, qui ideo synoditæ, seu cœnobitæ appellantur, *l. additæ, C. de Episcop. aud. l. 57. C. Theodos. de appel. quibus unum dormitorium, refectoriumque idem: alii seorsim agunt, & soli sunt, qui & Eremitæ dicuntur, Novæ. 5. Justin. cap. 3.* qui in solvistribus antris mancipati sunt, ut in solitudine impensis sanctitati vacent, *l. quidam 26. C. de Decur. de quibus egi in cap. 2. de testam.*

2. (d) *[Parochiales.]* Olim enim postquam monachi sacris Ordinibus initiari cœperunt, non solum in propriis monasteriis divina officia celebrabant, & sacramenta fratribus administrabant, verùm & parochialibus Ecclesiis præficiantur, ut etiam parochianis laicis sacramenta administrarent, *cap. in parochia 16. quest. 1. Concilium Agath. can. 27. Pictaviens. can. 5. Pelagius Papa cap. 2. 3. & 24. Carnotensis epist. 69. ibi: Si qui ergo sunt in collegio vestro viri prudentes, & maturi, & igne tentationum examinati, quibus hoc onus im-*
D. D. Gonzalez in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

poni velitis, eos deducite ante presentiam Episcopi, ut ab eo curam animarum suscipiant. Notavit Bosquetus ad *Innocentium III. lib. 1. epist. 7.* Sed cum inde daretur occasio divagationis, & disciplina monastica corrueret, statutum fuit, ne extra proprium monasterium monachi habitarent, *cap. nullus 14. 18. q. 2. cap. monachum 3. 20. q. 4. Concilium Tolet. 7. can. 5.* Immo & in ipsis Ecclesiis monasterio subjectis, non monachus, sed clericus instituitur, *cap. 1. de capel. monach.* Urbanus II. in Concilio Claromont. ibi: *Statuimus, ne in parochialibus Ecclesiis, quas tenent, absque Episcoporum consilio presbyteros collocent, sed Episcopi parochiæ curam cum Abbatum consensu sacerdoti committant.* Dicemus in *dicto. cap. 1.*

(e) *[Fratribus manent.]* Consonant textus in *cap. ad audientiam, ex parte, de capel. monach.* Clement. *Ne in agro, §. ad hac, hoc rit.* quæ constitutio magna nititur ratione, nam monachus solus, teste D. Thoma relato à Cornelio à Lapide in *cap. 4. Exodi,* demon solitarius est, & auctore Seneca *epist. 25.* omnia mala nobis solitudo persuadet: ac magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris testis assistat. Unde Justinianus in *novel. 133.* monachos sine testibus vivere scelus existimat: & Thomas Cantiprat. *lib. 2. cap. 111.* ait: *Quam vera sit hæc sententia, Væ soli, ego novi, qui triginta annis vices Episcopi in diversis provinciis egi, qui in hoc articulo, quod religiosi soli vacent,*

dant, vel soli mancant in curiis, horrenda mala, horrenda scandala, horrendaque pericula frequenter audiri, que nunquam sustinuissemus ad iuncto socio, vel fecissent. Prosequitur Lantmeter. in comment. ad regul. D. Augustini, cap. 4. num. 25.

4. (f) Prioratus. Prioratus sunt cella monachorum extra monasterium, seu membra principalis monasterii, ubi pauci monachi à reliquis separati in una domo vitam agunt; instituti fuerunt, ut disciplina severior, & strictior, quæ in vita communi monasterii profiteri, & servari non poterat, immò nec conveniens erat, à paucis severioris disciplina, & vitæ amatoribus ibi fervetur, ut refert Yepes tom. 2. chron. D. Benedicti, anno Christi 676. fol. 315. ad minus autem debebant sex monachi ibi residere. Concilium Aquisgran. cap. 44. ibi: *Ut Abbatibus liceat habere cellas, in quibus aut monachi sint, aut canonici; & Abbas provideat, ne minus de monachis ibi habitare permittat, quam sex.* Dicta Clementina *Ne in agro, hoc tit.* & Gregorius IX. in bulla ad Cluniac. & Nicolaus I V. ita statuerunt: *Ne in prioratu aliquo unus solus monachus commoretur, sed ei, qui solus est, unus, vel plures socii monachi adiungantur, si loci suppetant facultates, alioquin monachus revocetur ad claustrum.* Benedictus XII. in *Benedict.* cap. 25. ibi: *Monachi autem in prioratibus, seu administrationibus cum dictis prioribus, seu administratoribus simul sint, & canonicas horas dicant, & in Missis celebrandis suas hebdomadas ordinate, ac tractim, non synopando, humiliter, & devotè, & horis competentibus, & cum nota, ubi fuerint tres vel quatuor, seu plures, facere teneantur.* Unde D. Bernardus *epist.* 253. commendat Abbatem Guarninum, eo quod synagogas sathanæ, id est cellulas extra cononibium, in quibus tres, vel quatuor fratres sine ordine, sine disciplina habitare solent, destrueret. Et Turriscremata *tract.* 13. in regulam D. Benedicti, ait in paucis prioratibus religionem annihilari, ibi enim vitio proprietatis appropinquatur, meritum obedientiæ minuitur, continentia facile periclitatur.

5. (g) Obedientia. Prioratus ipsi, seu cellæ, quæ majori, & principali monasterio parebant, ab ea subiectione obedientiæ dicebantur, de quibus Gregorius VII. *lib.* 6. *epist.* 21. ait: *Obedientias Ecclesiæ, ceteraque beneficia, que sine communi consensu fratrum adquisierat.* Ivo Carnot. *epist.* 163. De monacho illo, quem in iuramento constrinxisti, ne ultra illam administraret obedientiam, quam aliquandiu sibi usurpaverat per inobedientiam. Earum mentio fit in *cap.* cum singula, de *præbend.* *lib.* 6. *Clement.* 1. de *suppl. neglig.* *Clement.* ne in argo, §. sanè, hoc tit. apud Innocentium III. *lib.* 2. *regestr.* 14. *epist.* 29. ibi: *Omnes obedientiarum proventus. Sed quia in his obedientiis, Prioratibus unus ex monachis præponebatur rerum administrationi, cautè in præfenti prohibitum fuit, ne talis administratio*

pretio concederetur, cum exinde sequantur incommoda, quæ supra ex Turriscremata retuli.

(h) Priores autem. Qui Præpositi officio in monasteriis fungebatur, posterioribus seculis Prior appellabatur; unde Lanfrancus in *statutis* cap. 3. ait: *Servata in omni Abbatis reverentiâ, Prior, qui & Præpositus in regula nominatur, honorabilior est reliquis ministris domus Dei.* Et apud Cassinens. *cap.* 65. legitur: *Præpositus monasterii secundum morem nostrum Prior claustralis vocatur.* Et merito, nam Prioris nomen superiorem significat, *Novel.* 112. *Justin.* D. *Benedictus* cap. 6. *sua regula.* *Si quis requirenda sunt, à Priore cum omni humilitate, & subiectione reverentia requirantur.* Quare apud Carthuf. Guillelmus, Celestinus, Carmelitas, Heremitas, Augustinianos, Prædicatores, Præfecti, seu Superiores, Priores dicuntur, de quorum officio, & dignitate plura tradit Haaphtenus *disquis. monach.* *lib.* 3. *tract.* 3. *disquis.* 2. & 3.

(i) Muentur. Olim Abbates ab Episcopo in eius diocesi monasterium situm erat, deponerentur. Concilium Turon. 2. *cap.* 1. §. 7. *Episcopus, nec Abbatem, nec Archiepiscopum, sine omnium suorum Compresbyterorum, & Abbatum consilio de loco præsumat eijcere.* Postquam autem religiones ab Episcoporum jurisdictione exemptæ sunt, Prælatorum Regularium desertio ad superiorem ipsius religionis spectat, qui absque iusta causa non debet inferiores Prælatos remove, seu deponere, *cap.* nullam 18. q. 1. docent late Suarez de *relig.* tom. 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 2. Tamburinus de *jure Abbat.* p. 1. *disquis.* 3. *quest.* 2.

(k) Dilapidatores. *Cap. si quis Abbas* 18. q. 2. *cap. dictum,* 80. *disquis.* *quoniam,* *disquis.* 100. *cap. cum ad monasterium,* §. *final.* hoc tit. ut contingit in *Prælati secularibus,* *cap. final.* 3. q. 2. probata dilapidatione, aut suspitione manifesta, *cap. licet Helv.* *cap. per tuas, de simon.* *cap. venerabili,* ubi notavi, de *offic. deleg.* Petrus Gregorius *lib.* 4. *partit.* tit. 7. *cap.* 5. quod est intelligendum quando Prælati negligentia magna est, *cap. quocumque* 1. q. 1. Unde non probatur dilapidatio ex eo, quod monasterium ere alieno gravatum reperitur, cum ex iusta causa id posset provenire. Tamburinus *dict.* *quest.* 2. *num.* 5. Item deponi potest Abbas, si regula prævaricator reperitur, id est, quod ei præjudicet, non autem obferret. Tamburinus ubi *suprà,* *num.* 8. vel si illiteratus est, *cap. final.* de *arate & qual.* & ob similes causas, quas prosequitur Tamburinus *dict.* *quest.* 2. Tandem si incontinententer vixerit, ex præfenti textu; unde in regula D. Benedicti hujusmodi incontinentes zonâ ad collum appensâ genibus flexis fisti jubentur ad portas resectorii, & meritò cingulo honoris exuebantur, sumpto more veterum, qui virgines corporis dedecus pallis zonâ suspendebant, & cum nuptui dabant, solvebant zonam quæ nodus erat virginitatis, ut probat Cironius in *parat.* ad *hunc tit.* in *fine.*

CAPUT III.

Alex. III. *Universis Abbatibus, & Con-versis Cisterc.* (a) *Ordinis.*

Recolentes qualiter hæc plantatio sancta, hæc vitis fructifera, hæc denique vinea Domini Sabaoth, sub primis Ordinis Patribus pullulavit, & palmites longè lateque